

รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตดีไปของนักศึกษาครูสังคมศึกษา เพื่อแก้ปัญหาภาวะถดถอยในการเรียนรู้ของจังหวัดกาญจนบุรี

The Next Normal Learning Instructional Model for Social Studies Student
Teachers for Solving the Problem Learning Loss in Kanchanaburi Province

Received: March 6, 2025

Revised: April 1, 2025

Accepted: June 19, 2025

อรพิน ศิริสัมพันธ์ และคณะ*

Orapin Sirisamphan et al.

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา สังเคราะห์ ทดลองใช้ และประเมินผลรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตดีไปของนักศึกษาครูสังคมศึกษาเพื่อแก้ปัญหาภาวะถดถอยในการเรียนรู้ของจังหวัดกาญจนบุรี ใช้วิธีการวิจัยและพัฒนา กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ นักศึกษาครูสังคมศึกษา 32 คน และนักเรียนมัธยมศึกษา 836 คน จาก 13 โรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า (1) นักเรียนในพื้นที่ที่มีภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ในทักษะการอยู่ร่วมกับผู้อื่น การคิดขั้นสูง และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ (2) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมี 5 องค์ประกอบและกระบวนการสอน 4 ขั้นตอน ได้รับการประเมินในระดับมากที่สุด ($M = 4.55$, $S.D. = 0.57$) (3) หลังทดลองใช้รูปแบบ คณะกรรมการแก้ปัญหาภาวะถดถอยในการเรียนรู้สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความสามารถในการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาครูเพิ่มขึ้นจากระดับปานกลางเป็นระดับมากที่สุด (4) ผลการสนทนากลุ่มพบว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นช่วยให้การสอนเป็นระบบมากขึ้น ส่งเสริมกิจกรรมเชิงรุก และนักเรียนมีทักษะสังคมศึกษาดีขึ้น นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ($M = 4.68$, $S.D. = 0.47$) สรุปได้ว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตดีไปมีประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะทางสังคมศึกษาและช่วยแก้ปัญหาภาวะถดถอยในการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ : รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตดีไป/ นักศึกษาครูสังคมศึกษา/ ภาวะถดถอยในการเรียนรู้

*ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร Assistant Professor Dr., Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Silpakorn University, Thailand และคณะผู้ร่วมวิจัย ได้แก่ 1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประณัฐ กิจรุ่งเรือง Assistant Professor Dr., Poranat Kitroongrueng 2) อาจารย์ ดร.ดวงหทัย โสมไชยวงค์ Lecturer Dr., Doungthathai Homchaiyawong 3) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรพิมล รอดเคราะห์ Assistant Professor Dr., Pornpimon Rodkroh

Corresponding Author Email: osirisamphan@hotmail.com

Abstract

This research aimed to study, synthesize, implement, and evaluate the Next Life Learning Management Model for Social Studies Pre-service Teachers to Address Learning Loss in Kanchanaburi Province. The research used Research and Development (R&D) methodology with participants including experts, 32 social studies pre-service teachers, and 836 secondary school students from 13 schools. The findings revealed that: (1) Students in the area experienced learning loss in social coexistence skills, higher-order thinking, and ethical use of information technology. (2) The developed learning management model comprised 5 components and 4 teaching process steps, which was rated at the highest level of appropriateness ($M = 4.55$, $S.D. = 0.57$). (3) After implementation, scores on learning loss remediation increased significantly at the .05 level, and pre-service teachers' teaching ability improved from a moderate to the highest level. (4) Focus group results indicated that the model helped systematize teaching, promoted active learning, and enhanced students' social studies skills. Students reported the highest level of satisfaction ($M = 4.68$, $S.D. = 0.47$). In conclusion, the Next Life Learning Management Model effectively developed social studies skills and successfully addressed learning loss issues.

Keywords : Next Normal Learning Instructional Model/ Social Studies Student Teachers/ Learning Loss

บทนำ

การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ได้ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงในหลายมิติของสังคมไทย ทั้งในด้านสาธารณสุข เศรษฐกิจ และการศึกษา ภาครัฐ ภาคเอกชน และครอบครัวต่างต้องปรับตัวเพื่อรับมือกับสถานการณ์ที่ไม่คาดคิด โดยเฉพาะในภาคการศึกษาซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดการเรียนการสอนจากห้องเรียนแบบดั้งเดิมไปสู่ระบบออนไลน์อย่างรวดเร็ว (UNESCO, 2020) การปรับตัวนี้แม้จะสะท้อนถึงศักยภาพด้านเทคโนโลยีของผู้เรียนยุคใหม่ โดยเฉพาะนักศึกษาครูสังคมศึกษาซึ่งเป็นกลุ่มคนรุ่น Gen Z ที่มีความสามารถในการใช้สื่อดิจิทัลและแพลตฟอร์มออนไลน์ได้อย่างคล่องแคล่ว (Turner, 2015) แต่ในอีกด้านหนึ่งกลับพบว่าผู้เรียนจำนวนมากได้รับผลกระทบเชิงลึกต่อการเรียนรู้ โดยเฉพาะภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ (learning loss)

“ภาวะถดถอยทางการเรียนรู้” หมายถึง การสูญเสียความรู้และทักษะที่ผู้เรียนควรได้รับตามพัฒนาการ โดยเฉพาะเมื่อการเรียนรู้ถูกขัดจังหวะหรือไม่ได้รับการสนับสนุนอย่างเหมาะสมเป็นระยะเวลานาน (Kuhfeld et al, 2020) จากการเก็บข้อมูลเบื้องต้น (R1) ในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรีพบว่า ภาวะดังกล่าวส่งผลกระทบต่อทักษะทางสังคมศึกษา ซึ่งประกอบไปด้วยความสามารถในการสื่อสาร การทำงานร่วมกับผู้อื่น ความสามารถในการคิดขั้นสูง จากการเรียนการสอนออนไลน์ที่ขาดการปฏิสัมพันธ์อย่างแท้จริง และประสบการณ์

จากสถานการณ์จริง ส่งผลให้ผู้เรียนไม่มีโอกาสพัฒนาและฝึกฝนทักษะทางสังคมศึกษาอย่างเหมาะสมโดยเฉพาะในบริบทของวิชาสังคมศึกษา ทักษะทางสังคมศึกษาเป็นหัวใจสำคัญของการเรียนรู้ นักเรียนต้องสามารถเข้าใจมุมมองของผู้อื่น แสดงความคิดอย่างสร้างสรรค์ และสื่อสารกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Banks, 2010) เมื่อทักษะเหล่านี้ลดลง ย่อมส่งผลต่อคุณภาพการเรียนรู้และการพัฒนาเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในระยะยาว

จากสถานการณ์ดังกล่าว การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้รูปแบบใหม่จึงเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อฟื้นฟูและพัฒนาทักษะที่ถดถอยไป หนึ่งในแนวทางที่มีความเหมาะสมคือ “รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตดีไป” ซึ่งเป็นการออกแบบการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการประยุกต์ใช้ความรู้ในชีวิตจริง พัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงและทักษะทางสังคมผ่านประสบการณ์ตรง โดยได้รับแรงบันดาลใจจากแนวคิดการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ (experiential learning) ของ Kolb (1984) ซึ่งเสนอว่าผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ที่ยั่งยืนผ่านวงจรของการกระทำ การสะท้อน การสรุป และการประยุกต์ใช้ นอกจากนี้ยังเชื่อมโยงกับหลักการออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ (practical pedagogy) บนฐานของศาสตร์วิชาชีพครู ซึ่งส่งเสริมให้ครูสามารถใช้ความรู้ในบริบทจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Tanner & Tanner, 1980; Gutex, 1988)

ดังนั้น การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตดีไปสำหรับนักศึกษาครูสังคมศึกษาจึงไม่เพียงมุ่งหวังให้ผู้เรียนสามารถถ่ายทอดความรู้ได้ตรงกับบริบทของสังคมเท่านั้น แต่ยังเป็นการเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาครูสามารถออกแบบกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตดีไปของนักศึกษาครูสังคมศึกษา เพื่อแก้ปัญหาภาวะถดถอยในการเรียนรู้ของจังหวัดกาญจนบุรี
2. เพื่อสังเคราะห์รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตดีไปของนักศึกษาครูสังคมศึกษา เพื่อแก้ปัญหาภาวะถดถอยในการเรียนรู้ของจังหวัดกาญจนบุรี
3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตดีไปของนักศึกษาครูสังคมศึกษา เพื่อแก้ปัญหาภาวะถดถอยในการเรียนรู้ของจังหวัดกาญจนบุรี
4. เพื่อประเมินผลรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตดีไปของนักศึกษาครูสังคมศึกษา เพื่อแก้ปัญหาภาวะถดถอยในการเรียนรู้ของจังหวัดกาญจนบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวทางการวิจัยและพัฒนา (Research and development: R&D) มาใช้เป็นกรอบแนวทางหลัก เนื่องจากเหมาะสมกับลักษณะของปัญหาที่มุ่งเน้นการสร้างและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อแก้ไขภาวะถดถอยในการเรียนรู้ของนักเรียนในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี โดยเฉพาะการส่งเสริมสมรรถนะและทักษะของนักศึกษาครูสังคมศึกษาให้สามารถออกแบบและจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง

ทั้งนี้การดำเนินการวิจัยจึงครอบคลุมตั้งแต่การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน การพัฒนาและออกแบบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ การทดลองใช้ในบริบทจริง และการประเมินผล เพื่อให้ได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพเหมาะสม และสามารถนำไปใช้ได้จริงในทางปฏิบัติ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยและพัฒนา 4 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research-R1: Analysis) เพื่อศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้

ในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการที่จำเป็นในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตดีไปของนักศึกษาครูสังคมศึกษา โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research methodology)

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก (key informants) ซึ่งได้จากการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) จำนวนทั้งสิ้น 10 คน ประกอบด้วย ผู้แทนจากหน่วยงานและภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ศึกษาธิการจังหวัด 1 คน คณบดีของมหาวิทยาลัยในพื้นที่ 1 คน ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา 1 คน ผู้อำนวยการสถานศึกษา 1 คน ครูโรงเรียนในเขตพื้นที่ 3 คน อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา 3 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (semi-structured interview) ซึ่งได้รับการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงของเนื้อหา (content validity) โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (index of item objective congruence: IOC) ได้ค่าเท่ากับ 1.00 และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบและพัฒนา (Development - D₁ / Design and Development) เพื่อออกแบบรูปแบบการจัดการเรียนรู้

ขั้นตอนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อออกแบบและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูสังคมศึกษา โดยอาศัยผลการวิเคราะห์จากขั้นตอนที่ 1 เป็นแนวทางในการกำหนดองค์ประกอบ รูปแบบ และกระบวนการของการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี

กลุ่มเป้าหมายในขั้นตอนนี้ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีจำนวนทั้งสิ้น 7 ท่าน ซึ่งมีเกณฑ์ในการคัดเลือก ดังนี้ (1) สำเร็จการศึกษาไม่น้อยกว่าระดับปริญญาเอก (2) สำเร็จการศึกษาทางการสอนสังคมศึกษา หรือวิจัยทางการศึกษา หรือเทคโนโลยีทางการศึกษา (3) เป็นผู้มีความสามารถในการวิจัยและจัดการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษา ไม่น้อยกว่า 5 ปี โดยประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ (1) หลักการของรูปแบบ (2) วัตถุประสงค์ (3) กระบวนการเรียนการสอน และ (4) การวัดและประเมินผล (5) ปัจจัยที่เอื้อต่อการเรียนการสอนโดยพัฒนาในลักษณะแผนภาพจำลอง (model diagram) และคู่มือประกอบการใช้งาน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในขั้นตอนนี้ ประกอบด้วย (1) แบบประชุมสนทนากับผู้ทรงคุณวุฒิ (connoisseurship) เพื่อสะท้อนความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงของเนื้อหา (content validity) โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้องของวัตถุประสงค์และรายการ (index of item objective congruence: IOC) ซึ่งได้ค่าระหว่าง 0.86 - 1.00

(2) แบบประเมินรูปแบบการจัดเรียนรู้ เพื่อประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้องของวัตถุประสงค์และรายการ ซึ่งได้ค่าระหว่าง 0.86 - 1.00 (3) แบบประเมินคู่มือรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ใช้ประเมิน ความครบถ้วน ชัดเจน และความสามารถในการนำไปใช้ได้จริงของคู่มือ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ประเมิน ลักษณะของคู่มือรูปแบบและตรวจสอบคุณภาพในเชิงเนื้อหา โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้องของวัตถุประสงค์และ รายการ ซึ่งได้ค่าระหว่าง 0.86 - 1.00

การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลจากแบบประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิโดยใช้ สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และข้อมูลเชิงคุณภาพ จากการประชุมสนทนา จะวิเคราะห์ในลักษณะ การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) เพื่อนำไปสู่การปรับปรุง รูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้ (Research-R₂ / Implementation) เพื่อทดลองใช้รูปแบบ การจัดการเรียนรู้

ขั้นตอนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นในบริบทจริง โดยเน้น การตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับนักศึกษาครูสังคมศึกษาใน พื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักศึกษาครูสาขาวิชาสังคมศึกษาจำนวน 32 คน ที่ปฏิบัติการสอนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โดยใช้การเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) จากผู้ที่แสดงความยินดีเข้าร่วมการวิจัย ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามแนวทางการวิจัยที่ผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ (REC 67.0212-024-0980)

การทดลองใช้รูปแบบ ผู้วิจัยแบ่งการทดลองออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ (1) การพัฒนานักศึกษาครู โดยผู้วิจัยได้จัดอบรมให้นักศึกษาครูสาขาวิชาสังคมศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้และวิธีการใช้แผนการ สอนและคู่มือประกอบกิจกรรม จากนั้นดำเนินการประเมินความสามารถของนักศึกษาครูทั้งก่อนและหลังการ อบรมโดยใช้แบบประเมินทักษะของสังคมศึกษาเพื่อแก้ปัญหาภาวะถดถอยในการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น และ (2) การทดลองใช้รูปแบบ โดยนักศึกษาครูนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นไปใช้ในการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้ในห้องเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ในโรงเรียนพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี

เครื่องมือวิจัยที่ใช้ในการทดลองใช้รูปแบบ ประกอบด้วย (1) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ออกแบบตาม รูปแบบที่พัฒนา พร้อมคู่มือประกอบกิจกรรม (2) แบบประเมินทักษะของสังคมศึกษาเพื่อแก้ปัญหาภาวะถดถอย ในการเรียนรู้ ซึ่งใช้โดยผู้วิจัยเพื่อประเมินนักศึกษาครู และ (3) แบบประเมินความสามารถ ในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูที่ใช้ประเมินตนเอง ทั้งนี้เครื่องมือทั้ง 3 ฉบับได้รับการตรวจสอบคุณภาพโดย ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน โดยประเมินความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ และรายการ ซึ่งได้ค่าระหว่าง 0.86 - 1.00

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติ t-test dependent ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลเชิงคุณภาพจากแบบประเมินแบบปลายเปิด วิเคราะห์โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผล (Research - D2 / Evaluation) เพื่อประเมินประสิทธิผลของรูปแบบ

ขั้นตอนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินคุณภาพและความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ และนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

กลุ่มเป้าหมาย การประเมินและปรับปรุงรูปแบบแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มเป้าหมายหลัก ได้แก่ (1) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเพื่อการสนทนากลุ่ม (focus group) ประกอบด้วยครูในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดกาญจนบุรีจำนวน 10 คน และนักศึกษาครูสังคมศึกษาจำนวน 32 คน ที่ฝึกสอนในโรงเรียนพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสะท้อนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น และ (2) กลุ่มนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จากโรงเรียนในจังหวัดกาญจนบุรีจำนวน 13 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 836 คน เพื่อใช้ในการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้อย่างกล่าว

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย (1) แบบสนทนากลุ่ม (focus group discussion guide) สำหรับครูและนักศึกษาฝึกสอน โดยผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน โดยประเมินความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้องของวัตถุประสงค์และรายการ ซึ่งได้ค่าระหว่าง 0.86 - 1.00 และ (2) แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน โดยประเมินความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้องของวัตถุประสงค์และรายการ ซึ่งได้ค่าระหว่าง 0.86 - 1.00

การวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ (1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อสรุปประเด็นสำคัญ ข้อเสนอแนะ และแนวทางการปรับปรุงรูปแบบ และ (2) ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อแสดงระดับความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาครูสังคมศึกษา โดยดำเนินการตามกระบวนการวิจัยและพัฒนา (research and development: R&D) ซึ่งผลการวิจัยสามารถนำเสนอได้ตามลำดับขั้นตอนของกระบวนการวิจัยดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาของผู้เรียนในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อใช้ในการออกแบบรูปแบบการจัดการเรียนรู้

จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานผ่านการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 10 คน พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ในพื้นที่ประสบภาวะถดถอยทางการเรียนรู้อย่างเด่นชัด โดยเฉพาะกลุ่มที่อยู่ในสถานะชายขอบ มีข้อจำกัดด้านเศรษฐกิจ และขาดการสนับสนุนทางวิชาการจากครอบครัว ปัจจัยเหล่านี้ส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ ความสนใจในชั้นเรียน และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการศึกษา นอกจากนี้ สถานการณ์การแพร่

ระบาดของโรคโควิด 19 ทำให้ผู้เรียนขาดโอกาสในการเรียนรู้ในบริบทจริง เกิดช่องว่างทางวิชาการ และส่งผลให้ทักษะที่สำคัญต่อการเรียนรู้และการใช้ชีวิตในสังคม โดยเฉพาะ “ทักษะทางสังคมศึกษา” ถดถอยลงอย่างชัดเจน

ผลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 10 คน พบว่า ทักษะทางสังคมศึกษาที่ควรได้รับการส่งเสริมเพื่อฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ ได้แก่ (1) ทักษะการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม เช่น การเคารพความคิดเห็น การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ และการทำงานร่วมกัน ซึ่งลดลงจากการขาดปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียน (2) ทักษะการคิดขั้นสูง เช่น การคิดวิเคราะห์ การคิดวิจารณ์ญาณ และการคิดแก้ปัญหา ซึ่งไม่สามารถพัฒนาได้เต็มศักยภาพในช่วงเรียนออนไลน์ และ (3) ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างมีจริยธรรม เพื่อค้นคว้า แสดงความคิด และสร้างสรรค์องค์ความรู้ใหม่ ปัจจัยเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นเร่งด่วนในการออกแบบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการพัฒนา “ทักษะทางสังคมศึกษา” เพื่อฟื้นฟูสมรรถนะผู้เรียนทั้งด้านความรู้ เจตคติ และพฤติกรรม ให้สามารถปรับตัวและใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะทางสังคมศึกษาเพื่อแก้ไขภาวะถดถอยทางการเรียนรู้อย่างเป็นระบบและสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่

2. ผลการออกแบบและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตดีไปของนักศึกษาครูสังคมศึกษาเพื่อแก้ปัญหาภาวะถดถอยในการเรียนรู้ของจังหวัดกาญจนบุรี

การดำเนินการวิจัยในขั้นตอนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อออกแบบและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตดีไปของนักศึกษาครูสังคมศึกษา โดยอาศัยข้อมูลพื้นฐานและความต้องการจำเป็นที่ได้จากการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 มาเป็นแนวทางในการกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบ ซึ่งประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และปัจจัยที่เอื้อต่อการเรียนการสอน โดยผลการออกแบบและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ แบ่งเป็น 2 ประเด็น ได้แก่

2.1 ผลจากการประชุมสนทนาอ้างอิงผู้ทรงคุณวุฒิ (connoisseurship) ผู้วิจัยได้จัดการประชุมสนทนาอ้างอิงผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อสะท้อนความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ได้พัฒนาขึ้นในเบื้องต้น โดยสามารถสรุปความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ได้ดังนี้

(1) ด้านหลักการของรูปแบบ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าหลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ มีความสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาวิชาชีพครูและการแก้ปัญหาภาวะถดถอยในการเรียนรู้ ควรเน้นให้เห็นความเชื่อมโยงระหว่างทฤษฎีและการปฏิบัติที่สามารถนำไปใช้ได้จริงในบริบทของพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี

(2) ด้านวัตถุประสงค์ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าวัตถุประสงค์มีความชัดเจน ครอบคลุมทั้งการพัฒนาความรู้ ทักษะ และเจตคติของนักศึกษาครูสังคมศึกษา แต่ควรเพิ่มวัตถุประสงค์ที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าและการปรับตัวในสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงให้ชัดเจนมากขึ้น

(3) ด้านกระบวนการเรียนการสอน ผู้ทรงคุณวุฒิให้ความเห็นว่ากระบวนการเรียนการสอนควรมีความยืดหยุ่น สามารถปรับให้เข้ากับบริบทที่แตกต่างกันได้ และควรเพิ่มเติมการบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้

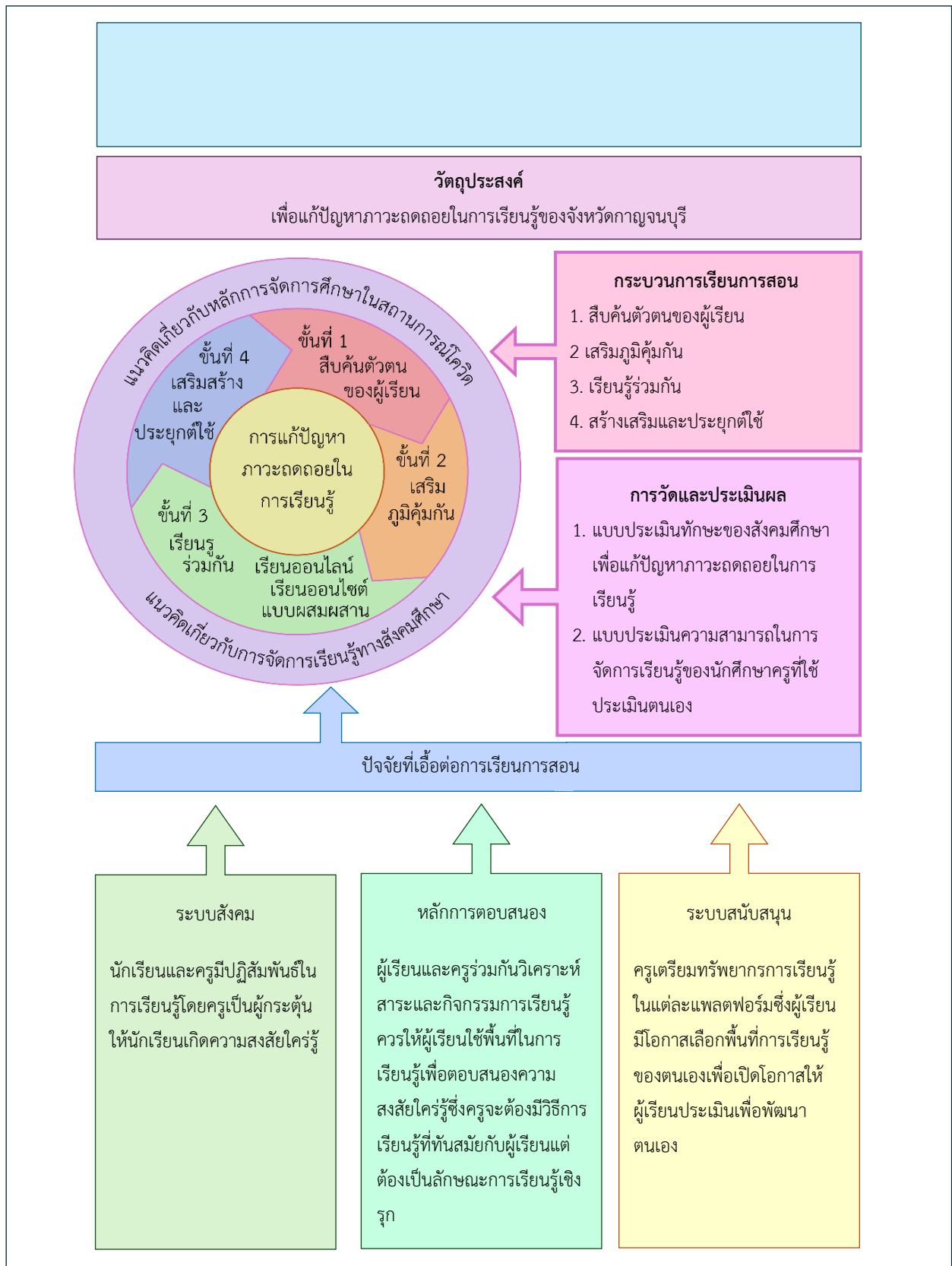
(4) ด้านการวัดและประเมินผล ผู้ทรงคุณวุฒิให้ความเห็นว่ามี ความชัดเจนครอบคลุมประเด็นตัวแปรตามของผู้วิจัย

(5) ด้านปัจจัยที่เอื้อต่อการเรียนการสอน ผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อเสนอแนะในการระบุปัจจัยสนับสนุนที่สำคัญ โดยให้ผู้สอนเป็นผู้จัดเตรียมทรัพยากรการเรียนรู้ในแต่ละแพลตฟอร์มซึ่งผู้เรียนมีโอกาสเลือกพื้นที่การเรียนรู้ของตนเอง

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะดังกล่าวมาปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตดีไปของนักศึกษาครูสังคมศึกษา และพัฒนาเป็นแผนภาพจำลอง (model diagram) พร้อมคู่มือประกอบการใช้งานเพื่อนำไปสู่การประเมินคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิในขั้นตอนต่อไป

2.2 ผลการประเมินคุณภาพรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ภายหลังจากการปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตดีไปของนักศึกษาครูสังคมศึกษาที่พัฒนาขึ้น ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 คน ประเมินคุณภาพ โดยใช้แบบประเมินที่มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ผลการประเมินคุณภาพรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า รูปแบบมีคุณภาพโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.55$, $S.D. = 0.57$) แสดงให้เห็นว่ารูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ และมีความสอดคล้องกับบริบทของนักศึกษาครูสังคมศึกษาและการแก้ปัญหาภาวะถดถอยในการเรียนรู้ในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี

จากผลการดำเนินการวิจัยในขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยได้พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ คือ (1) หลักการของรูปแบบ (2) วัตถุประสงค์ (3) กระบวนการเรียนการสอน (4) การวัดและประเมินผล และ (5) ปัจจัยที่เอื้อต่อการเรียนการสอน ดังแผนภาพจำลอง (model diagram) ดังนี้

ภาพที่ 1 รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตดีไปของนักศึกษาครูสังคมศึกษาเพื่อแก้ปัญหาภาวะถดถอยในการเรียนรู้ของจังหวัดกาญจนบุรี

2.3 ผลการประเมินคู่มือประกอบการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ นอกจากการประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้แล้ว ผู้วิจัยได้พัฒนาคู่มือประกอบการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ และนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มเติมประเมินคุณภาพ โดยใช้แบบประเมินคู่มือรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตรฐานค่า 5 ระดับ ผลการประเมินพบว่า คู่มือประกอบการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้มีคุณภาพโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.74$, $S.D. = 0.44$)

จากการดำเนินการในขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยได้พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตดีไปของนักศึกษาครูสังคมศึกษาเพื่อแก้ปัญหาภาวะถดถอยในการเรียนรู้ของจังหวัดกาญจนบุรี โดยผ่านกระบวนการประชุมสนทนา อ้างอิงผู้ทรงคุณวุฒิ การประเมินคุณภาพรูปแบบ และการประเมินคุณภาพคู่มือประกอบการใช้งาน ซึ่งผลการประเมินทั้งหมดแสดงให้เห็นว่ารูปแบบและคู่มือที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ และมีความพร้อมสำหรับการนำไปทดลองใช้ในสถานการณ์จริงในขั้นตอนต่อไป

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตดีไปของนักศึกษาครูสังคมศึกษา เพื่อแก้ปัญหาภาวะถดถอยในการเรียนรู้ของจังหวัดกาญจนบุรี

การดำเนินการวิจัยในขั้นตอนที่ 3 นี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นในบริบทจริง โดยมุ่งตอบสนองต่อปัญหาภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ที่พบในขั้นตอนที่ 1 ซึ่งผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาพบว่านักเรียนในจังหวัดกาญจนบุรี โดยเฉพาะกลุ่มที่อยู่ในสถานะชายขอบ ประสบกับภาวะถดถอยทางการเรียนรู้อย่างเด่นชัด ทั้งในด้านทักษะการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม ทักษะการคิดขั้นสูง และทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้วิจัยได้ทดลองใช้รูปแบบกับกลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นนักศึกษาครูสาขาวิชาสังคมศึกษาจำนวน 32 คน ที่ปฏิบัติการสอนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โดยการทดลองแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ (1) การพัฒนาความสามารถของนักศึกษาครูในการจัดการเรียนรู้ และ (2) การนำรูปแบบไปทดลองใช้กับนักเรียนในโรงเรียนพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนแก้ปัญหาภาวะถดถอยในการเรียนรู้ก่อนเรียนและหลังเรียนรายวิชาสังคมศึกษา

การแก้ปัญหาภาวะถดถอยในการเรียนรู้เป็นประเด็นสำคัญที่พบจากการวิเคราะห์สภาพปัญหาในขั้นตอนที่ 1 โดยเฉพาะทักษะทางสังคมศึกษาทั้ง 3 ด้านที่ถดถอยลงอย่างชัดเจน ได้แก่ ทักษะการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม ทักษะการคิดขั้นสูง และทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงได้ประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบประเมินทักษะของสังคมศึกษาเพื่อแก้ปัญหาภาวะถดถอยในการเรียนรู้ ผลการเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการใช้รูปแบบแสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนการแก้ปัญหาภาวะถดถอยในการเรียนรู้ก่อนเรียนและหลังเรียนรายวิชา
สังคมศึกษา

การแก้ปัญหาภาวะ ถดถอยในการเรียนรู้	n	คะแนน เต็ม	M	S.D.	t	Sig
ก่อนเรียน	32	20	6.40	2.46	21.91*	0.0000
หลังเรียน	32	20	14.40	3.27		

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า คะแนนเฉลี่ยการแก้ปัญหาภาวะถดถอยในการเรียนรู้ของนักเรียนที่เรียนรายวิชาสังคมศึกษาที่ใช้รูปแบบการเรียนรู้วิถีชีวิตดีไปของนักศึกษาครูสังกัดสังคมศึกษา หลังเรียน ($M = 14.40$, $S.D. = 3.27$) สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน ($M = 6.40$, $S.D. = 2.46$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นสามารถส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาภาวะถดถอยในการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 ผลการประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาครูสังกัดสังคมศึกษา

ผู้วิจัยได้ประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาครูสังกัดสังคมศึกษาทั้งก่อนและหลังการใช้รูปแบบ โดยประเมินใน 4 ด้านที่สอดคล้องกับทักษะทางสังคมศึกษาที่พบว่าถดถอยลง ได้แก่ ด้านความต้องการจำเป็นของผู้เรียน ด้านการวางแผนและออกแบบกิจกรรม ด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านการประยุกต์ใช้

ผลการประเมินพบว่า ก่อนการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาครูสังกัดสังคมศึกษา ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 2.68$, $S.D. = 0.57$) เมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ด้านการประยุกต์ใช้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($M = 2.88$, $S.D. = 0.52$) รองลงมาคือ ด้านความต้องการจำเป็นของผู้เรียน ($M = 2.64$, $S.D. = 0.56$) ด้านการวางแผนและออกแบบกิจกรรม ($M = 2.63$, $S.D. = 0.58$) และด้านการจัดการเรียนรู้ ($M = 2.59$, $S.D. = 0.56$) ตามลำดับ

หลังการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาครูสังกัดสังคมศึกษา ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.69$, $S.D. = 0.49$) เมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ด้านการประยุกต์ใช้ยังคงมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($M = 4.82$, $S.D. = 0.40$) รองลงมาคือ ด้านความต้องการจำเป็นของผู้เรียน ($M = 4.69$, $S.D. = 0.46$) ด้านการวางแผนและออกแบบกิจกรรม ($M = 4.63$, $S.D. = 0.55$) และด้านการจัดการเรียนรู้ ($M = 4.61$, $S.D. = 0.50$) ตามลำดับ

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากแบบประเมินแบบปลายเปิด โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) พบประเด็นสำคัญที่สะท้อนให้เห็นว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตดีไปช่วยส่งเสริมกระบวนการคิด การมีส่วนร่วม และการเชื่อมโยงบริบทท้องถิ่นของผู้เรียน ดังคำกล่าวของนักศึกษาครูท่านหนึ่งที่ว่า “รูปแบบนี้ช่วยให้ผมสามารถออกแบบกิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนในพื้นที่ได้ดีขึ้น นักเรียนเริ่มมีปฏิสัมพันธ์และกล้าแสดงความคิดเห็นมากขึ้น โดยเฉพาะเมื่อ

นำประเด็นในท้องถิ่นมาเป็นกรณีศึกษา” สอดคล้องกับความเห็นของนักศึกษาครูอีกคนที่กล่าวว่า “รูปแบบการสอนนี้ช่วยให้เราปรับเปลี่ยนวิธีการสอนให้เหมาะกับสภาพแวดล้อมและบริบทของโรงเรียนในจังหวัดกาญจนบุรีได้อย่างมีประสิทธิภาพ”

จากผลการประเมินทั้งสองส่วนแสดงให้เห็นว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตดีไปของนักศึกษาครูสังคมศึกษาที่พัฒนาขึ้น มีประสิทธิผลในการพัฒนาความสามารถของนักศึกษาครูในการจัดการเรียนการสอนเพื่อแก้ปัญหาภาวะถดถอยในการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรีต่อไป

4. ผลการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตดีไปของนักศึกษาครูสังคมศึกษา

ผลการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตดีไปของนักศึกษาครูสังคมศึกษาเพื่อแก้ปัญหาภาวะถดถอยในการเรียนรู้ของจังหวัดกาญจนบุรี ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูล 2 กลุ่ม ได้แก่ (1) กลุ่มครูและนักศึกษาครู และ (2) กลุ่มนักเรียน ทั้งนี้ผลการวิจัยมีรายละเอียดดังนี้

4.1 ผลการสนทนากลุ่มเพื่อประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสนทนากลุ่มกับครูประจำการจำนวน 10 คน และนักศึกษาครูสังคมศึกษาจำนวน 32 คน ที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี เพื่อสะท้อนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น ผลการสนทนากลุ่มพบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตดีไปของนักศึกษาครูสังคมศึกษา สามารถพัฒนาทักษะทางสังคมศึกษาของนักเรียนได้ โดยก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงใน 2 ลักษณะ ดังนี้

4.1.1 การเปลี่ยนแปลงของนักศึกษาครูสังคมศึกษา ผลการสนทนากลุ่มแสดงให้เห็นว่า หลังการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตดีไป นักศึกษาครูสังคมศึกษามีพัฒนาการในด้านการจัดการเรียนการสอนที่เป็นระบบมากขึ้น สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกที่เหมาะสมกับสภาพการณ์ของผู้เรียนที่อยู่ในภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยประเด็นสำคัญที่พบจากการสนทนากลุ่ม คือ นักศึกษาครูให้ความสำคัญกับการสื่อสารระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และระหว่างนักเรียนด้วยกันมากขึ้น รวมถึงมีความตระหนักในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ความเป็นพลเมือง และทักษะการคิดขั้นสูงให้แก่ผู้เรียน ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญในรายวิชาสังคมศึกษา

ดังข้อความจากการสนทนากลุ่มของครูประจำการท่านหนึ่งที่กล่าวว่า “นักศึกษาฝึกสอนสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้นักเรียนคิด วิเคราะห์ และสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลายและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ทำให้บรรยากาศในห้องเรียนมีชีวิตชีวามากขึ้น”

4.1.2 การเปลี่ยนแปลงของผู้เรียน ผลการสนทนากลุ่มยังแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของผู้เรียน หลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบวิถีชีวิตดีไป โดยพบว่าผู้เรียนมีทักษะทางสังคมศึกษาดีขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านทักษะการคิด ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญในการดำรงชีวิตในยุคที่มีความหลากหลายของข้อมูลและข่าวสาร นอกจากนี้ คุณลักษณะที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างเด่นชัดของผู้เรียน คือ มีความกล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออก และมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมมากขึ้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้เรียนได้พัฒนาทักษะทางสังคมศึกษาที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21

ดังข้อความจากการสนทนากลุ่มของนักศึกษาครูท่านหนึ่งที่กล่าวว่า “หลังจากใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้นี้ สังเกตเห็นได้ชัดว่านักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนมากขึ้น กล้าแสดงความคิดเห็น และมีทักษะการคิดวิเคราะห์ที่ดีขึ้น โดยเฉพาะเมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ปัญหาที่ต้องตัดสินใจ นักเรียนสามารถใช้เหตุผลและข้อมูลประกอบการตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม”

4.2 ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ นอกจากการสนทนากลุ่มแล้ว ผู้วิจัยยังได้ประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตดีไปโดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจกับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 จาก 13 โรงเรียนในจังหวัดกาญจนบุรีรวมทั้งสิ้น 836 คน ผลการประเมินความพึงพอใจแสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตดีไปของนักศึกษาครูสังคมศึกษา

ประเด็นการประเมิน	M	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านกิจกรรมการเรียนรู้	4.67	0.48	มากที่สุด
2. ด้านบรรยากาศการเรียนรู้	4.72	0.45	มากที่สุด
3. ด้านการวัดและประเมินผล	4.58	0.52	มากที่สุด
4. ด้านประโยชน์ที่ได้รับ	4.75	0.43	มากที่สุด
ภาพรวม	4.68	0.47	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตดีไปของนักศึกษาครูสังคมศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.68$, $S.D. = 0.47$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านประโยชน์ที่ได้รับ ($M = 4.75$, $S.D. = 0.43$) รองลงมาคือ ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ ($M = 4.72$, $S.D. = 0.45$) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ($M = 4.67$, $S.D. = 0.48$) และด้านการวัดและประเมินผล ($M = 4.58$, $S.D. = 0.52$) ตามลำดับ

ผลการประเมินดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตดีไปของนักศึกษาครูสังคมศึกษาในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเฉพาะด้านประโยชน์ที่ได้รับและด้านบรรยากาศการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการสนทนากลุ่มที่พบว่า นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงในด้านทักษะการคิดและการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่ดีขึ้น

จากข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มโดยครูประจำการและนักศึกษาครูสังคมศึกษาในเขตจังหวัดกาญจนบุรี และข้อมูลจากผลการสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตดีไปสามารถสรุปได้ว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตดีไปของนักศึกษาครูสังคมศึกษาเพื่อแก้ปัญหาภาวะถดถอยในการเรียนรู้ของจังหวัดกาญจนบุรีที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีประสิทธิผลในการพัฒนาทักษะทางสังคมศึกษาของผู้เรียนทั้งในด้านความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ทักษะการคิด และทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ รูปแบบดังกล่าวยังส่งผลต่อการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาครูสังกัดศึกษา ทำให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียนในบริบทของจังหวัดกาญจนบุรีได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการพัฒนารูปแบบที่มุ่งเน้นการแก้ปัญหาภาวะถดถอยในการเรียนรู้ของผู้เรียนในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตดีไปของนักศึกษาครู เพื่อแก้ปัญหาภาวะถดถอยในการเรียนรู้ของจังหวัดกาญจนบุรี อภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาของผู้เรียนในจังหวัดกาญจนบุรีเพื่อใช้ในการออกแบบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตดีไปของนักศึกษาครูสังกัดศึกษา เพื่อแก้ปัญหาภาวะถดถอยในการเรียนรู้ของจังหวัดกาญจนบุรี พบว่า ในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด 19) นักเรียนในจังหวัดกาญจนบุรีประสบปัญหาความถดถอยในการเรียนรู้ (learning loss) ในหลายลักษณะไม่ว่าจะเป็นการถดถอยทางด้านวิชาสังคมศึกษา ด้านความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นด้านการคิดขั้นสูง และด้านเทคโนโลยี ซึ่งอาจเรียกได้ว่านักเรียนเกิดความถดถอยทักษะทางสังคมศึกษา อภิปรายได้ว่า ในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด 19 ทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ในวงกว้าง ทั้งปัญหาด้านสาธารณสุข ปัญหาด้านเศรษฐกิจ ซึ่งล้วนส่งผลต่อปัญหาด้านการศึกษา สอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยที่ระบุว่าผู้เรียนในจังหวัดกาญจนบุรีส่วนหนึ่งเป็นนักเรียนชายขอบ ซึ่งมีปัญหาด้านเศรษฐกิจอยู่แล้ว เมื่อเกิดสถานการณ์โควิด ยิ่งทำให้ปัญหาปากท้องเป็นประเด็นสำคัญกว่าการศึกษา สอดคล้องกับที่ Dorn et al. (2020) กล่าวว่าผู้เรียนที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้น้อยมีแนวโน้มที่จะประสบกับการถดถอยในการเรียนรู้มากกว่านักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้สูง ตลอดจนนักเรียนส่วนหนึ่งไม่สนใจการเรียนเป็นทุน พอเกิดสถานการณ์โควิดขึ้นยิ่งทำให้ไม่สนใจการเรียนมากขึ้น ปัจจัยข้างต้นนี้ ทำให้เกิดภาวะการถดถอยทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ด้วยเหตุนี้ ในบริบทการศึกษา จึงควรมีแนวทางที่เป็นรูปธรรมในการแก้ไขภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ดังที่ รจิต พุ่มพฤษ (Pumpruek, 2023) พบว่า การฟื้นฟูภาวะถดถอยในการเรียนรู้ที่สำคัญประการหนึ่งคือปรับการเรียนการสอน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Darling-Hammond (2024) ที่พบว่าครูต้องมีทักษะการสอนที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยี

2. ผลการออกแบบและพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตดีไปของนักศึกษาครูสังกัดศึกษา รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตดีไปของนักศึกษาครูสังกัดศึกษา เพื่อแก้ปัญหาภาวะถดถอยในการเรียนรู้ของจังหวัดกาญจนบุรีที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน มีความเหมาะสมในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.55$, $S.D. = 0.57$) ซึ่งแสดงว่ารูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสม สอดคล้องเชิงโครงสร้าง และสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสาเหตุสำคัญดังนี้ ประการแรก รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตดีไปได้พัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบ มีองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน คือ (1) หลักการของรูปแบบ (2) วัตถุประสงค์ (3) กระบวนการเรียนการสอน และ (4) การวัดและประเมินผล (5) ปัจจัยที่เอื้อต่อการเรียนการสอน สอดคล้องกับแนวคิดของ Joyce & Weil (2000)

ที่ระบุว่ารูปแบบการสอนที่มีประสิทธิภาพควรประกอบด้วยองค์ประกอบที่ครบถ้วนและสัมพันธ์กันประการที่สอง กระบวนการสอน 4 ขั้นตอนของรูปแบบ ได้แก่ 1) สืบค้นตัวตนของผู้เรียน 2) เสริมภูมิคุ้มกันทักษะทางสังคมศึกษา 3) การเรียนรู้ร่วมกันในรูปแบบออนไลน์ ออนไลน์ หรือแบบผสมผสาน และ 4) สร้างเสริมและประยุกต์ทักษะทางสังคมศึกษา มีความสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ (experiential learning) ของ Kolb (1984) ที่เน้นการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรงและการสะท้อนคิด ซึ่งเป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะทางสังคมศึกษา โดยเฉพาะในสถานการณ์ที่ผู้เรียนประสบภาวะถดถอยทางการเรียนรู้

ประการที่สาม รูปแบบการจัดการเรียนรู้มุ่งเน้นการสร้างสภาพแวดล้อมที่กระตุ้นการคิดวิเคราะห์ (analytical thinking) และพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง เช่น การคิดอย่างมีวิจารณญาณ (critical thinking) และการคิดสร้างสรรค์ (creative thinking) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Darling-Hammond et al. (2019) ที่พบว่า การพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงเป็นปัจจัยสำคัญในการเตรียมผู้เรียนให้พร้อมรับมือกับความท้าทายในอนาคต

ประการที่สี่ การผสมผสานระหว่างการเรียนรู้ในห้องเรียนและการเรียนรู้ผ่านสื่อเทคโนโลยีในขั้นตอนที่ 3 สอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (blended learning) ของ Graham (2006) ที่เน้นความยืดหยุ่นในการเรียนรู้และการใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการเชื่อมโยงความรู้ ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการแก้ปัญหาภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในช่วงที่ผ่านมา

ผลการประเมินองค์ประกอบต่าง ๆ ของรูปแบบพบว่า องค์ประกอบด้านวัตถุประสงค์ได้รับการประเมินสูงสุด ($M = 4.71$, $S.D. = 0.49$) ซึ่งอาจเป็นเพราะวัตถุประสงค์ของรูปแบบมีความชัดเจน ครอบคลุม และสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นในการแก้ปัญหาภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ สอดคล้องกับแนวคิดของ Tyler (1949) ที่ให้ความสำคัญกับการกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนในการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตดีไปของนักศึกษาครูสังคมศึกษา

3.1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนทักษะทางสังคมศึกษาเพื่อแก้ปัญหาภาวะถดถอยในการเรียนรู้

ผลการวิจัยพบว่า คะแนนทักษะทางสังคมศึกษาของนักเรียนหลังเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตดีไปของนักศึกษาครูสังคมศึกษาสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีลักษณะสำคัญดังนี้

ประการแรก รูปแบบการจัดการเรียนรู้มีขั้นตอนที่ไม่ซับซ้อนและมีความยืดหยุ่น เปิดโอกาสให้นักศึกษาครูสามารถเลือกใช้วิธีสอน รูปแบบการสอน หรือเทคนิคการสอนที่สอดคล้องกับเนื้อหาบทเรียนและทักษะทางสังคมศึกษาที่ต้องการพัฒนา สอดคล้องกับแนวคิดของ Darling-Hammond & Bransford (2005) ที่เสนอว่าการออกแบบการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพควรมีความยืดหยุ่นและสามารถปรับให้เข้ากับบริบทของผู้เรียนที่หลากหลาย

ประการที่สอง กิจกรรมการเรียนรู้เน้นการมีส่วนร่วมและการเรียนรู้เชิงรุก โดยผู้เรียนเป็นผู้กระทำและสร้างความรู้ด้วยตนเอง ดังที่ สุรางค์ ไคว์ตระกูล (Kowtraragul, 2009) ได้อธิบายไว้ว่า หลักการสำคัญของการเรียนรู้คือผู้เรียนต้องเป็นผู้กระทำ (active) และสร้างความรู้ (construct) ไม่ว่าจะเป็นการสร้างความรู้ด้วยตนเอง หรือการร่วมกันสร้างความรู้ (social constructivism) ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการของ Vygotsky ที่เชื่อว่าผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่น

ประการที่สาม รูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะทักษะการคิดขั้นสูง ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญในการรับมือกับภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Kuhfeld and et al. (2020) ที่พบว่าการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงช่วยลดผลกระทบจากภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 ผลการประเมินความสามารถในการจัดการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาครูสังคมศึกษาหลังการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตดีไปมีค่าเฉลี่ยสูงขึ้นจากระดับปานกลาง ($M = 2.68$, $S.D. = 0.57$) เป็นระดับมากที่สุด ($M = 4.69$, $S.D. = 0.49$) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในการพัฒนาความสามารถของนักศึกษาครู ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากปัจจัยสำคัญดังนี้

ประการแรก รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตดีไปมุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างรอบด้าน ทั้งด้านความต้องการจำเป็นของผู้เรียน การวางแผนและออกแบบกิจกรรม การจัดการเรียนรู้ และการประยุกต์ใช้ความรู้ สอดคล้องกับแนวคิดของ Shulman (1987) ที่เสนอว่าครูที่มีประสิทธิภาพต้องมีความรู้ในเนื้อหา (content knowledge) และความรู้ในวิธีการสอน (pedagogical knowledge) ควบคู่กัน

ประการที่สอง ด้านการประยุกต์ใช้มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดทั้งก่อนและหลังการใช้รูปแบบ เนื่องจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้เน้นให้นักศึกษาครูนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง เช่น การนำเครื่องมือทางภูมิศาสตร์มาใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ social and emotional learning (SEL) ที่เน้นการพัฒนา

ทักษะทางสังคมและอารมณ์ผ่านกิจกรรมที่สอดคล้องกับสถานการณ์จริง (CASEL, 2020) การฝึกฝนทักษะเหล่านี้ช่วยให้นักศึกษาครูสามารถออกแบบการเรียนรู้ที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและช่วยแก้ปัญหาภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประการที่สาม รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตดีไปให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นในการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา โดยเฉพาะในบริบทปัจจุบันที่มีข้อมูลข่าวสารหลากหลาย นักศึกษาครูจำเป็นต้องมีทักษะในการวิเคราะห์และประเมินข้อมูลเพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Reimers & Schleicher (2020) ที่พบว่าการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงช่วยให้ครูสามารถรับมือกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงและช่วยลดผลกระทบจากภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ได้

4. ผลการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

4.1 ผลการสนทนากลุ่มกับครูประจำการและนักศึกษาครูสังคมศึกษาในเขตจังหวัดกาญจนบุรี

พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตดีไปก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งในตัวนักศึกษาครูและผู้เรียน ทั้งนี้อาจด้วยเหตุผลต่อไปนี้

ประการแรก รูปแบบการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมให้นักศึกษาครูสังคมศึกษามีแนวทางในการสอนที่เป็นระบบและเน้นการเรียนรู้เชิงรุก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Bonwell & Eison (1991) ที่เสนอว่าการเรียนรู้เชิงรุกช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง เกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้ง และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในบริบทที่ผู้เรียนประสบกับภาวะถดถอยทางการเรียนรู้

ประการที่สอง รูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้ความสำคัญกับการสื่อสารระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และระหว่างนักเรียนด้วยกัน รวมถึงการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ความเป็นพลเมือง และทักษะการคิดขั้นสูง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Crockett and et al. (2018) ที่กล่าวว่า การพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงและความเป็นพลเมืองดิจิทัลเป็นองค์ประกอบสำคัญในการเตรียมผู้เรียนให้พร้อมสำหรับอนาคต โดยเฉพาะในยุคที่ข้อมูลข่าวสารมีความซับซ้อนและหลากหลาย

ประการที่สาม ผลการสนทนากลุ่มยังสะท้อนให้เห็นการเปลี่ยนแปลงของผู้เรียนที่มีทักษะสังคมศึกษาดีขึ้น โดยเฉพาะเรื่องการคิดซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการดำรงชีวิตท่ามกลางข้อมูลเท็จและความหลากหลายในสังคมปัจจุบัน สอดคล้องกับแนวคิดของ Winthrop (2020) ที่เสนอว่า การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการรู้เท่าทันสื่อเป็นกลไกสำคัญในการรับมือกับภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ โดยเฉพาะในยุคที่ข้อมูลข่าวสารมีความซับซ้อนและมีการแพร่กระจายของข้อมูลเท็จ

4.2 ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียน ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตดีไปพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ($M = 4.68$, $S.D. = 0.47$) โดยเฉพาะด้านประโยชน์ที่ได้รับและด้านบรรยากาศการเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก

ประการแรก รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตดีไปมุ่งเน้นการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์จริง สอดคล้องกับแนวคิดของ Merrill (2002) ที่เสนอว่าการเรียนรู้ที่มี

ประสิทธิภาพต้องมีการประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์จริง (application) เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้ง และสามารถนำความรู้ไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าและประโยชน์ของการเรียนรู้

ประการที่สอง บรรยายากาศการเรียนรู้ที่เปิดกว้างและเป็นมิตรช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของผู้เรียน สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมวัฒนธรรมของ Vygotsky (1978) ที่เน้นความสำคัญของการเรียนรู้ในบริบทของสังคม การปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และการได้รับการช่วยเหลือจากผู้ที่มีความรู้มากกว่า (more knowledgeable other) ซึ่งบรรยายากาศที่เปิดกว้างจะกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและสร้างการเรียนรู้ที่ยั่งยืน

ประการที่สาม กิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายและน่าสนใจช่วยกระตุ้นความสนใจและแรงจูงใจในการเรียนรู้ของผู้เรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ Tomlinson (2014) เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล (differentiated instruction) ที่เน้นการออกแบบกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อตอบสนองความสนใจ ความพร้อม และรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกันของผู้เรียน

จากผลการสนทนากลุ่มและการประเมินความพึงพอใจของนักเรียน สามารถสรุปได้ว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตดีไปของนักศึกษาครูสังคมศึกษาเพื่อแก้ปัญหาภาวะถดถอยในการเรียนรู้ของจังหวัดกาญจนบุรีมีประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะทางสังคมศึกษาของผู้เรียน โดยเฉพาะทักษะการคิด การสื่อสาร และการทำงานร่วมกับผู้อื่น ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญในการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 และช่วยลดผลกระทบจากภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตดีไปของนักศึกษาครูสังคมศึกษาเพื่อแก้ปัญหาภาวะถดถอยในการเรียนรู้ของจังหวัดกาญจนบุรี ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการทำวิจัย

1. ควรคำนึงถึงบริบทของผู้เรียนว่ามีศักยภาพในการเรียนรู้ที่ความแตกต่างกัน รวมถึงสาระการเรียนรู้ที่จะต้องเชื่อมโยงกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป
2. เน้นการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงปฏิบัติเพื่อให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์เกิดทักษะทางสังคม มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ยอมรับความเป็นประชาธิปไตย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตดีไปสู่การปฏิบัติงานวิจัยเพื่อพัฒนาวิชาชีพของครูโดยเน้นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory action research: PAR)

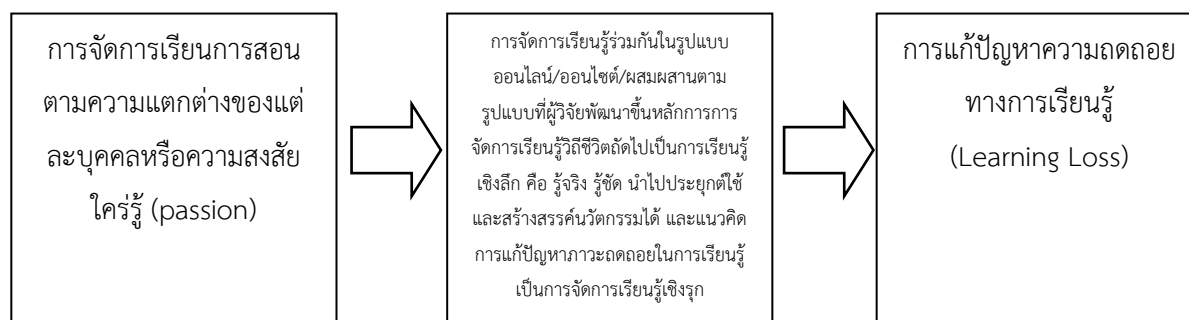
องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

การพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้วิถีชีวิตดีไปของนักศึกษาครูสังคมศึกษาเพื่อแก้ปัญหาภาวะถดถอยในการเรียนรู้ของจังหวัดกาญจนบุรี ทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ คือ ได้ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาภาวะ

ถดถอยในการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ซึ่งขั้นตอนการสอนตามรูปแบบดังกล่าวจะทำให้การเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาเป็นระบบมากขึ้น สามารถพัฒนาทักษะสังคมศึกษาของผู้เรียนได้

ยิ่งไปกว่านั้น รูปแบบการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ยังสามารถไปปรับใช้ได้ในอนาคตซึ่งอาจมีสถานการณ์ที่ทำให้การจัดการเรียนรู้ไม่สามารถดำเนินการต่อไปได้ในภาวะปกติ และเกิดภาวะถดถอยในการเรียนรู้ ดังนั้นกล่าวได้ว่ารูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้นนี้ สามารถแก้ปัญหาภาวะถดถอยในการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ประสบปัญหาโควิด 19 และสามารถประยุกต์ใช้ได้ในอนาคตในภาวะอันไม่ปกติได้ต่อไป ทั้งนี้ สามารถแสดงได้ดังกรอบต่อไปนี้

Reference

- Bonwell, C. C., and Eison, J. A. (1991). *Active Learning: Creating Excitement in the Classroom*. ASHE-ERIC Higher Education Report Washington DC: School of Education and Human Development George Washington University.
- Crockett, L., Jukes, I., and Churches, A. (2018). *Literacy is Not Enough: 21st Century Fluencies for the Digital Age*. 21st Century Fluency Project.
- Darling-Hammond, L., and Bransford, J. (2005). *Preparing Teachers for a Ahanging World: What Teachers Should Learn and Be Able to Do*. Jossey-Bass Wiley.
- Darling-Hammond, L., Flook, L., Cook-Harvey, C., Barron, B., and Osher, D. (2019). Implications for Educational Practice of the Science of Learning and Development. *Applied Developmental Science*, 1-44.
- Dorn, E., Hancock, B., Sarakatsannis, J., and Viruleg, E. (2020). *COVID-19 and Student Learning in the United States: The Hurt Could Last a Lifetime*. McKinsey and Company.
- Gutex, G. L. (1988). *A Historical Introduction to American Education*. Mayfield Publishing Company.
- Joyce, B., and Weil, M. (2000). *Models of Teaching*. (6th ed.). Allyn and Bacon.
- Kolb, D. A. (1984). *Experiential Learning: Experience as the Source of Learning and Development*. Prentice Hall.

- Kolb, D. A. (1984, June 3). *Experiential Learning: Experience as the Source of Learning and Development*. Englewood Cliffs NJ: Prentice Hall. <http://academic.regis.edu/ed205/Kolb.pdf>
- Kowtraragul, S. (2009). *Educational Psychology*. (8th ed.). Bangkok: Chulalongkorn University Press. (in Thai)
- Kuhfeld, M., Tarasawa, B., Johnson, A., Ruzek, E., and Lewis, K. (2020). *Learning During COVID-19: Initial Findings on Students' Reading and Math Achievement and Growth*. NWEA.
- Merrill, M. D. (2002). First Principles of Instruction. *Educational Technology Research and Development*, 50(3), 43–59.
- Pumpruek, R. (2023). Study Guidelines for Recovery of Learning Loss for Secondary School Students After the Epidemic of Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) in the Next Normal Situation. [Master's thesis]. Srinakarinwirot University. (in Thai)
- Reimers, F. M., and Schleicher, A. (2020, April 5). *A Framework to Guide an Education Response to the COVID-19 Pandemic of 2020 OECD*. <https://www.oecd.org/en/publications/2020/>
- Tanner, D., and Tanner, L. (1980). *Curriculum Development: Theory Into Practice*. Macmillan Publishing Company.
- Turner, A. (2015). Generation Z: Technology and Social Interest. *The Journal of Individual Psychology*, 71(2), 103–113.
- Tyler, R.W. (1949) *Basic Principles of Curriculum and Instruction*. University of Chicago Press, Chicago.
- UNESCO. (2020, January 5). *Education: From Disruption to Recovery*. <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse>.
- Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes*. Harvard University Press.
- Winthrop, R. (2020). *COVID-19 and School Closures: What Can Countries Learn from Past Emergencies?*. The Brookings Institution.